

”För att utvecklas måste man utmana sin bästa idé”

Låt oss göra det

STF lämnar följande diskussionsunderlag som förslag om förändring av ledssystem och boende i västra Jämtland. Detta är ett internt arbetsmaterial och i processen för dessa tankar krävs ett totalt samråd och samsyn med rennärigen. Förslaget innebär att tre nya övernattningsstugor byggs, ca 16 km ny markerad led tillkommer och 30 km försvinner i nuvarande system. Dessutom föreslås sommarmarkering till ett antal toppar. Inget tyder på att intresset för fjällvandring och skidturer skall minska. Tvärtom kan vi förutse fler besökare som kräver ny planering.

Jämtlandstriangeln

Jämtlandstriangeln en av fjällvärldens populäraste vandring. Tillgänglighet, kalfjäll, tidsåtgång, rundvandring och kommunikationer är avgörande faktorer. Standard på Sylarna och mathållning på Blåhammaren har också stor del i att sträckningen är så populär. Möjligheten att kunna genomföra en högfjällsvandring under ett förlängt veckoslut är en absolut viktig förutsättning för många. Nyligen genomförda enkäter och forskning visar just på att alltför väljer korta vistelser.

Går det att utveckla detta Jämtlandskoncept och vad skulle i så fall skälet vara?

Ja det går och det finns flera goda skäl. Utöver de som kan finnas för markanvändning/rennärning skulle minskade avstånd mellan övernattningsställen skapa vandringsmöjligheter för nya angelägna målgrupper. Dessutom kan antalet ledkilometer minska i känsliga områden. Några leder kan helt tas bort.

Vi visar på två attraktiva Jämtlandstrianglar och nya möjligheter mot Ljungdalen som gör det möjligt även för barnfamiljer, nybörjare och äldre att vandra. I den nuvarande triangeln, med två etapper på närmare 20 km, är avstånden för långa för barn och äldre. Men också för många andra vandrare.

Att kunna erbjuda den variation vi föreslår utvecklas området vandringsmöjligheter ytterligare! Och nuvarande markerad led mellan Storulvån och bron en kilometer före rastskyddet Gamla Sylen kan tas bort, 13 km, ett önskemål vi uppfattat funnits länge.

I vårt arbete med Get Real, där vi skickat flera hundra ungdomar och familjer till fjälls, har vi fått många idéer för markerade leder och övernattningsstugor som kan omsättas i en nysatsning i västra Jämtland.

Information finns i [Rapport -1521 dagar på fjället](#) och [Rapport Barn i fjällmiljö](#)

Tiden är inne att lyfta blicken och påbörja arbete som leder till att Jämtlandsfjällen attraherar nya målgrupper och morgondagens vandrare.

Våra förslag

Den "Korta Triangeln" - 3 dagar

Från Storulvån via Ulvåttjärn till Enkålen (ny stuga) vidare mot Blåhammaren med sista etappen till Storulvån. Varje dag vandrar man då ca en mil.

För att vandrarna inte skall behöva gå samma sträcka. Storulvån – Ulvåttjärn, två gånger föreslås att den sk. materialvägen på Getryggskanten markeras, ca 6 km. Vill man göra sträckningen ännu mer attraktiv markeras istället en led genom Getryggspasset ner till Storulvån, ca 7 km

Den "Långa Triangeln" - 5 eller 3 dagar

På befintlig led från Storulvån in i Tjallingdalen (ny stuga) vidare till Sylarna, ny led ca 7km. Från Sylarna till Blåhammaren på den befintliga leden där nu också stugan vid Enkålen finns. Tillbaka till Storulvån som i den korta triangeln.

Den långa triangeln kan som idag genomföras på tre dagar med två övernattningar. Men den som vill kan nyttja fyra eller fem dagar. Även den långa triangeln blir en ny möjlighet för målgruppen nybörjare, barnfamiljer och äldre.

Storulvån – Ljungdalen

Storulvån - Ljungdalen blir i vårt förslag Jämtlands motsvarighet till populära vandringen Abisko – Nikkaluokta. Med de föreslagna åtgärderna i trianglarna och en ny stuga mellan Sylarna och Helags blir även denna led en fin möjlighet för målgruppen barnfamiljer, nybörjare och äldre. Sträckningen skulle säkert också bli ett alternativ för andra vandrare. När vandrandet ökar finns goda förutsättningar för bättre kommunikationer till Ljungdalen. Ett önskemål vi uppfattat har funnits länge.

Det finns många skäl till att vandringen mellan Abisko och Nikkaluokta, liksom Jämtlandstriangeln, tillhör de mest populära vandringslederna. Terrängen, service har betydelse men mest avgörande är kommunikationerna till och från. Stig av tåget i Abisko, vandra till Nikkaluokta och kliv på bussen som går till tåg och flyg. På samma sätt kan vi få det att fungera för vandrare i Jämtland. Ljungdalen kommer att få en än tydligare roll för Jämtlands fjällturism.

En ny stuga mellan Sylarna och Helags bör placeras så att även en vandring från Storulvån, via Gåsen, till Helags och Ljungdalen blir möjlig för målgruppen barnfamiljer, nybörjare och äldre. Lämplig plats är vid Hulke Rastskydd eller ett par km nordväst rastskyddet i dalen. 6 km ny markerad led krävs. 17 km kan tas bort. (Då försvinner vinterleden från Helags till Ekorrhörren) När stugan är på plats finns det för målgruppen sex alternativa färdvägar mellan Storulvån och Ljungdalen, alla med dagsetapper på ca en mil:

Storulvån – Blåhammaren – Enkålen – Sylarna – Hulke – Helags – Ljungdalen 6 dagar

Storulvån – Enkålen – Sylarna – Hulke – Helags – Ljungdalen 5 dagar

Storulvån – Tjallingen – Sylarna – Hulke – Helags – Ljungdalen 5 dagar

Storulvån – Tjallingen – Hulke – Helags – Ljungdalen 4 dagar

Storulvån – Tjallingen – Gåsen – Hulke – Helags – Ljungdalen 5 dagar

Storulvån – Tjallingen – Hulke – Helags – Ljungdalen 4 dagar

Förslagen med trianglarna och ny övernattningsmöjlighet mellan Sylarna och Helags är ett uttryck för nytänkande samtidigt som antalet ledkilometer kan minskas i känsliga områden. När valmöjligheterna ökar avlastas också de idag mest frekventerade lederna och boendena.

Helags och Syltoppen

Områdets två toppattraktioner görs mer tillgängliga med markerad sommarled. Många drömmer om att bestiga topparna men saknar den trygghet i vägval som en markerad led ger.

Nyss genomfördes upprustning med bättre märkning av västra leden från Kebnekaise fjällstation till Kebnekaises sydtopp. Utan märkningen skulle många avstå en tur till toppen. Kanske har möjligheten att nå toppen avgörande betydelse för besöket i området.

På samma sätt är det önskvärt att fjällvandrare i Jämtland får samma stöd för att bestiga Sylarna och Helags.

Andra toppar görs mer tillgängliga

I vårt arbete med Get Real där vi frågade målgrupper under deras vandringar vad de önskade utöver det utbud som finns idag. Tydligt framkom önskemål om stickleder från markerade leder. Man vill med stöd av markerad sommarled kunna bestiga en topp och sedan återvända till leden mot övernattningsplatsen.

Vi föreslår att det från boendeplatserna också skall finnas markerad sommarled till små enkla toppar. Detta för att barnfamiljer och nybörjare skall våga och ha stöd i sitt vägval. Utan markerad led blir utflykten till toppen sällan av.

Toppar vi föreslår skall få markerad led är de som ligger i anslutning till de boenden som ligger utmed leder med korta avstånd mellan boendena, dvs de som bäst lämpar sig för nybörjare och barnfamiljer:

Blåhammaren – Blåhammarshöjden

Hulke – Härjängsåsen 1127

Helags – Jalkedsåajja

Storulvån – StorUlvåfjället

Gåsenstugan – 1233

Sylarna – Herrklumpen

Det kan för en fjällvan tyckas överambitiöst med markerad led till ”småtoppar” men vi vet genom Get Real att det finns en mycket stor osäkerhet bland förstagångsvandrare. Och för barn är det en stor upplevelse att nå toppen. Det blir inte av utan markerad led.

Att markera led till de stora topparna men även till små i Jämtlandsfjällen ökar områdets attraktion och visar att man tänkt även på de ovana och morgondagens fjällvandrares fjällupplevelse.

Vad fungerar mindre bra?

Underhåll/översyn och utbyggnad av spänger runt triangeln

I huvudsak (Storulvån – Blåhammaren - Sylarna), men även leden Sylarna – Helags, Helags – Gåsen, Gåsen - Storulvån. Överbelastade leder där spängerna inte möter dagens turister exempelvis cyklister och löpare. Akut brist på spänger (breda cykelspänger) är Triangeln, framförallt sträckan Sylarna-Blåhammaren.

Utkörda spänger längs lederna ligger/har legat i årtal i väntan på att byggas.

Får till följd av att gäster själva tar på sig ansvaret att lägga ut dessa spänger där det passar. Vilket leder till ohållbara och dåliga lösningar. Samt skapar irritation bland återkommande vandrare. Dessutom ligger kasserat spångmaterial kvar vid sidan av leden.

Övergången av vattendrag vid Ulvåtjärn

Skyltning i hela Jämtlandsfjällen

undermålig, felaktig och ibland helt avsaknad.

Information till de ”nya” cyklister och löpare hur leder och spänger bör användas.

Sopor och hantering

vindskydd och rastplatser blir överbelamrade av sopor till trots för att det inte finns några sophus vid vindskydden längre. Besökarna lämnar soporna ändå. Brist/avsaknad av tydligare och tidigare information att det inte finns någon sophantering längs lederna. Triangeln är akut.

Vålådalsområdet

Väldigt eftersatt underhållsarbete på spänger. Helt söndermurkna på många ställen.

Avtrampade och nersjunkna i myrarna. Som det ser ut just nu vore det bättre att avrusta många spänger än att låta dem ligga. De är inte säkra att gå på. De utgör fallor. Spängerna har dock ett viktigt syfte, att skydda marken. De fyller inte heller detta syfte då de är för dåliga att använda så går folk bredvid spången, särskilt svårt att nyttja spången för cyklister, ett cykelspår över en myr gör stora skador. Visst, det är cyklisten som gör fel som skadar marken, men vem missköter underhållet på leden?

Bättre spänger överallt, dubbla spänger på känsliga passager, upphöjda trippla spänger över småbäckar, dessa stärker även upp snöbryggor vintertid.

Fler upplåttna fiskevatten, det handlar om att sysselsätta fjällvandrare på fler sätt, många efterfrågar fiskevatten i anslutning till stugor, stationer och vandringsleder.

Området runt Arådalen, finns många leder som behöver bättre skyltning, målning och underhåll, Bergs kommun har startat upp ett projekt, kontakta Bertil Glansberg för mer info, han har kartlagt behovet.

Statliga skoterleder, vem jobbar med skötsel under säsong? Dessa är nästintill oframkomliga pga de pucklar som byggs upp av den trafik som råder. Lederna borde pistas. Vid fjällräddning/transportarbeten med känslig last försvåras framkomligheten på grund av de stora knölna på leden.

Ett vindskydd vid krocktjärnarna vore bra, ett par km söder om där leden från stensdalen-vålstugan-vålådalen möts. Ett väldigt utsatt ställe.

Bro saknas över tvärån mellan Stensdalen och Vålstugan. Alltid svårvadad sommartid vid höga flöden efter snösmältning och regn. Många gäster söker sig högt upp på fjället utanför leden för att hitta bättre passager, vilket ofta resulterar i förseningar, eftersom de flesta inser att bästa vedstället är där leden går och går således tillbaka. Händer även att farliga situationer uppstår, då det även vid lågt vattenstånd är ett väldigt tekniskt och svårt vadställe.

Vinterleden bör även dras om så att bäcken 1 km öster om stensdalsstugan inte behöver korsas, vid snösmältning kan stensån vara en svår och farlig passage, man gör då ett säkrare vägväl om man korsar stensån med hjälp av bron som leden mot Gåsen börjar med och sedan följer Stensån nerströms på södra sidan, till dess man kommer på den idag befintliga vinterleden mot Vålstugan.

Skyltningen är ofta fel och bristfällig.

Ledterminal, parkering och skyltning otydlig i Vallbo. Skräpigt.

Den tillfälliga bron över härjängsåån kan inte lyftas på plats före vattenståndet sjunkit. Vilket vissa år pga sen snösmältning dragit ut på tiden och av denna anledning hindrat vandrare då det inte är möjligt att vada här när vattståndet är högt. Det behövs en permanent lösning

Lunndörren - Vålådalen

Den på kartan svarprickade leden via blanktjärn blir mer och mer populär och kräver större underhåll om det ska vara kvar på kartan.

Mittstigen

Den gamla stigen mellan Nulltjärn och Stensdalen slits väldigt hårt och underhålls ingenting, finns inte en enda spång och detta krävs då stora delar av leden är mycket blöt. Den är svartprickad på kartan idag. Den klarar absolut inte dagens slitage.

Tvärån

Ny bro över tvärån 2,5 km öster Stensdalsstugan längs sommarleden mot vålådalen byggdes, men denna är för smal för skoter. Detta är för skotertrafik (tillståndspliktig) farligt då man vid snösmältning blir tvingad att korsa bäcken på snöbryggor som kanske inte håller pga snösmältning. Den gamla var bred nog för en snöskoter. Varför är inte den nya det? Önskemål och förslag på förbättring

Bro eller alternativ lösning (bredare och fler betongblock är dagens befintliga) över vattendraget Ulvåtjärn. Otroligt viktig passage som i dagsläget har en medelmåttig betongblockslösning som mest skapar irritation och farliga situationer.

Statlig led Ulvåtjärn – Storulvån längs Getryggen.

Sträckningen används idag vintertid för pistmaskintransporter. Längs fjällkanten går redan en stig som används till viss del, främst av stamgäster, den passerar dock blöta områden och

skulle behöva spångas för att minska slitage. Statlig led efterfrågas för att skapa fler dagstursmöjligheter och därmed minska trycket på andra utsatta områden.

Statlig led upp längs Getryggen från Storulvån.

Det finns redan befintlig stig till toppen. Då stigen passerar ett antal växtzoner skulle den med relativt enkla medel kunna användas i syfte till utbildning och lärande i Länsstyrelsens regi. STF Storulvån är intresserade av samarbete kring detta. Likt ovan passerar stigen blöta områden där befintlig spång behöver förstärkning.

Statlig led upp mot Mettjeburretjakke

Finns redan upptrampade stig. Bra dagstursalternativ för att sprida ut trycket kring triangeln.

Gamla leden Handöl – Storulvån

Den gamla leden från Handölsforsarna skulle kunna rustas upp och därmed sprida fjällets besökare ytterligare.

Dubbla spänger på vissa delar av tringeln.

Dubbla spänger skulle göra att det går att mötas på känsliga ställen där naturen annars tar stryk. Göra det mer möjligt att de olika grupperna får möjlighet att mötas. Ex cyklist, löpare och vandrare.

Tydligare och tidsenlig information

Gäller såväl leder, sophantering, renskötsel, vandring, flora och fauna vid startpunkt för den stora delen av fjällen ex. Storulvån och Rundhögen.

Korrekt och befintlig skyltning längs lederna och vid stationerna

Förnya/återinföra leden Sylarna Fjällstation – Storsylen

Gamla ledmarkeringar finns och går att följa för den som letar. Förrvirrande för många.

Vinterleden Kläppen - Helags via Himmelsrasta

Leden är belagd med skoterförbud och är dåligt skyltad. Många gäster vi träffar på kör där och inser först när de lämnar den leden att det var skoterförbud. Nu när det är vanligt att skotrar kör där är det ännu lättare att nästa också missar dagens små skyltar och kör samma väg.

Goda exempel

Uppdatering leden Rundhögen sommaren 2016

Mycket positiv återkoppling från dagstursgäster upp från Rundhögen till Blåhammaren efter denna insats. Breda och fina spänger. Samt påbörjat arbete längs leden till Norge/Storerikvollen

Nya vindskydd i stora delar av Jämtland/Härjedalsfjällen

Informationen för cyklister

Informationen finns vid ledcentralen i Vålådalen. Vi behöver liknande information i Storulvån och Kläppen.

Sommarleden Kläppen – Helags

Har rejäla och breda spänger som används av både cyklister och vandrare. Bra uppmärkt och väl underhållen.

Led från Helags fjällstation – Helags topp

Beslut om att märka upp leden till Helagstoppen med inköp av färg 2016 och målning i juni 2017. Detta görs tillsammans med personal på Helags Fjällstation. Bra initiativ, vi är gärna med och bidrar med vår kunskap där den gör nytta.

Ny bro över vålån, nära vålådalen

Ny bro över Stensån, vid tjaatjaesie

Skyltning Kesudalen

Skyltningen kring Kesudalen som sattes upp augusti 2016 för att uppmärksamma våra gäster om att de vandrar på privata tomter och privat mark och att de uppmanas visa hänsyn. De allra flesta vill göra rätt så det är bra att informationen finns där!

Ljungdalen/Kläppen – Helags

Under sommaren 2016 har stugägare i Kesudalen haft kommunikation med Länsstyrelsen angående leddragningen från Kläppen till Helags. Leden går genom privat mark och privata tomter, och då vissa gäster inte har visat hänsyn till detta så skapar givetvis irritation hos stugägarna i området. Den information vi fick under sommaren 2016 var att Länsstyrelsen ser över en alternativ led upp till Helags.

Från STF sida är detta ingenting vi motsätter oss. Utmaningen är att hitta en ledsträckning som markägare och stugägare kan vara överens om, då stora delar av området kring Kesudalen är privat mark. Vårt önskemål utifrån våra gäster är att försöka behålla ledsträckning kring 12-13 km, då detta är önskvärt från våra gäster. Ser vi till att ledsträckningen inte blir för lång underlättar det också för att få gästerna att välja den eventuellt nya leden. Då kan vi styra en stor del av gästerna att välja en annan led än via Kesudalen. Blir alternativet för långt är risken att gästerna kommer att vandra via Kesudalen ändå.

Drar man leden längre söderut och lägger den mer uppe på kalfjället finns också ett förslag från vår sida att lägga ett vindskydd cirka halvvägs. Detta är ett område som bitvis är utsatt för ganska hård vind och det vore ur en fjällsäkerhetssynpunkt bra med en raststuga uppe på fjället om vi vill styra gästerna den vägen.

Oavsett om start sker i Kläppen eller Torkilstöten skulle informationen till gästerna från Länsstyrelsen kunna förbättras. Vilken led man bör välja, var den startar, hur man kan visa hänsyn till djur, människa och natur både som vandrare, skidåkare, löpare, cyklist, hundägare eller skoteråkare.

Låt oss komma igång med en diskussion om framtiden där fjällturismen utvecklas och olika intressenters önskemål kan bli tillgodosedda!

Niklas Winbom
Platschefer

STf Fjällchef
STF Jämtlandsfjällen